

Kaybettiğimiz Kıymetler :

AZİZ OGAN

Osman SÜMER

Türk Müzecilik tarihinin büyük bir rüknünü bu ay içinde kaybetmiş bulunuyoruz. Aziz Ogan ismi takriben yarım asırdan beri Türk Müzecilik âleminin içinde her an biraz daha yayıla yayıla gördüğü hizmetler ve başardığı işler derecesinde ehemmiyet kesbetmeğe ve parlamaya başlamıştı. Hele şu son senelerde, bilhassa 65 yaşını ikmal ederek Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğünden emekliye ayrıldıktan sonra kendisini büsbütün ilmi ve mesleki çalışmalara vermiş, bilhassa bu gazetenin sütunlarında çok faydalı ve siddetli kıymetli makale ve etüdleri daha geniş bir kitleye hitap ederek tam mânasiyle bilgi ve görgüsünden istifade edilebilir bir hâle gelmişti. Fakat ne yazık ki ümit edilmedik ve beklenmedik bir anda fânî hayattan ayrıldı ve böylece de kendisini uzaktan ve yakından tanıyanları sonsuz bir keder ve elem içinde bıraktı.

68 yaşında hayata gözlerini yuman Aziz Ogan, Türk Müzeleri ve Müzeciliğinin çok büyük himmet ve hizmetleri sebketmiş bânileri olan Osman Hamdi, Halil Ethem beylerin kurdukları ekolden yetişmiş ve onların izinden yürüyerek bu ekolün son mümessili olarak hayata vedâ etmiştir. Merhum, 1907 senesinde o zaman Müzelerle bağlı olan "Sanayii Nefise Mektebi" Resim şubesinden neş'et ederek daha o yaşta Müzelerle intisap etmiştir. Esasen o zamanlar Darülfünunun Arkeoloji şubesi olmadığından pek tabii; meslek olarak Müzelerle girmenin en kestirme yolu "Sanayii Nefise Mektebi" idi.

Aziz Ogan da bu yoldan yürüyerek Müzenin çeşitli kademe ve şubelerinde çalışarak muvaffak olmuş ve daha genç yaşında Müze de-

riye'nin bizden ayrılması neticesinde tekrar İzmir'e dönmüş ve o zaman bir mezarlık olan Bahribâba parkında bulunan kıymetli eserlerin takviyelerini temin eylemiştir. İzmir'in işgalinden sonra Aziz Ogan'ı tekrar İstanbul müzelerinde görüyoruz. Fakat bu vaziyet kısa sürmüş, İzmir'in istirdadını müteakip Maarif Vekâleti tarafından eski vazifesi olan İzmir ve havalisi Asarı Atika Müfettişliğine tekrar gönderilmişti. İzmir gibi her bakımdan ehemmiyetli ve kıymetli bir merkezde yeniden çalışmaya başlayan merhum, her şeyden evvel burada bir müze kurmak ve eski eserlere karşı alâka ve sevgi uyandırmak için gayret göstermeğe başlamıştı. Aynı zamanda bir memleket hizmeti olan bu mühim işte Aziz Ogan karşısına çıkan zorluklardan yılmadan ve yorulmadan uzun müddet çalışmış ve neticede gayet tabii olarak muvaffak olmuştu.

Başa o zamanki İzmir Valisi Kâzım Dirik olmak üzere bütün İzmir'lilerin sevgi ve muhabbetlerini kazanan rahmetli Müzeyi tesis etmekle beraber "İzmir ve Havalisi Asarı Atika Muhipleri Cemiyeti" adıyla bir de dernek kurmuştu. Aziz Ogan'ın bu himmetini İzmir'liler, Maarif Vekâleti ve Müzeler ailesi hiçbir zaman unutamayacaklardır.

1931 yılında Aziz Ogan'ı tekrar İstanbul'da görüyoruz. Bu tarihte yaş haddi dolayısıyla tekaüde sevkedilen üstadı Halil Ethem bey'in yerine İstanbul Asarı Atika Müzeleri Umum Müdürlüğüne tayin olunmuş görüyoruz. Bu vazifede fâsılasız tam 32 yıl kalarak Türkiye'nin bu ilk ve esaslı Müzesinin ilmi ve

mesleki inkişafında büyük hizmetleri sebketmiştir. Seksiyonların çoğalması ve inkişafı, teşhir, tanzim ve tasniflerin tamamlanması, katalog, rehber gibi bir müze için lüzumlu neğriyatın hazırlattırılması gibi mühim mesleki ve ilmi faaliyetler Aziz Ogan'ın müdürlüğü zamanında bir esas ve programa göre temin olunmuştu.

1953 yılı sonunda yaş haddi dolayısıyla Müdürlükten emekliye ayrılan Aziz Ogan müdürlüğünün ilk ânından beri reisi bulunduğu Eski Eserleri Koruma Encümenindeki vazifesine yine devam etmek suretiyle Müzeler camiasından ayrılmamış sayılıyordu. Hele tam bu sırada epeyi bir zamandan beri üzerinde çalıştığı (Ka'riye İamii) hakkındaki eseri de Türk Tarih Kurumu tarafından neşredilmiş bulunmakla merhum tekaütlüğünün ilk anlarını büyük bir neşe içinde geçirmeğe başlamıştı.

Fakat bu hal fazla devam etmedi. Şimdiye kadar bulunmuş olduğu bütün vazife ve muhitlerde kendisini her hususta çok sevdiği olan Aziz Ogan hiç de ümit edilmedik ve beklenmedik bir anda fânî dünyadan ayrıldı.

Müzeci, Ressam, Müdekkik, Müellif ve aynı zamanda çok müşfik ve merhametli bir insan olan Aziz Ogan'ın çalışmaları, başarıları, eserleri ve hayatı şüphesiz ki kendisini yakinen tanıyanlar tarafından ayrı ayrı kaleme alınacak ve neşredilecektir. Bunu merhumun hayatta bulunan kıymetli dostlarından ve onunla beraber çalışmak fırsatını bulmuş arkadaşlarından ve bilhassa Edebiyat Fakültesinin Arkeoloji Doçenti olan bilgin kızı sayın Jale İnan'dan bekliyoruz.

şı arkeolojik hizmetlere de başlayarak Ege havâlisinde Efes, Sardes, Didima gibi ehemmiyetli arkeolojik kazıların komiserliğini yapmış ve böylece mesleki bilgisini de tedricen arttırmıştır. Bu şekilde temayüz etmeğe başlamış bulunan Aziz Ogan 1914 de İzmir ve havalisi Asarı Atika Müfettişliğine tayin edilmiş fakat pek az zaman sonra çıkan Birinci Cihan Harbine ihtiyat zabiti olarak iştirak ederek Çanakkale, Kafkas cephesi ve Şam'da Dördüncü Ordu karargâhında vatani vazife görmeğe başlamıştır. Askerlik hizmetinde dahi büyük bir tesadüf eseri olarak arkeoloji çalışmalarına devam fırsatını bulan Aziz Ogan, Dördüncü Ordu karargâhına bağlı bulunan Asarı Atika Müşavirliğinde Th. Wiegand Zürcher, Watzinger ve Wulzinger gibi çok kıymetli profesör ve arkeologların yanında bulunmuş ve onlardan azami istifade temin etmişti. Genç ihtiyat zabitinin mesleki merakı karargaâh tarafından kendisinin bu müşavirliğe verilmesiyle neticelenmişti.

Birinci Cihan Harbinin devamı müddetince Şam ve Baalbek'teki eski eserler üzerinde çalışan Aziz Ogan harbin sonlarına doğru Su-

YIL SONUNDA

10

BAHÇELİ EV

Ayrıca

1500 Hesap sahibine

150.000

Lira

Para ikramiyesi

AKBANK

Hesabınızdaki her 150 liraya
ayrı bir kur'a numarası verilir.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNBIO0400402